

ประโภค ป.ธ. ๓
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๗

๑. อักษร พยัญชนะ สระ แปลว่าอะไร หมายถึงอะไร พยัญชนะอะไรบ้าง มีเสียงดังก้องกว่าพยัญชนะอื่นทั้งหมด ท่านจัดเข้าไว้ในหมวด ฯ

๒. อาคม เป็นสนธิกริโโยปกรณ์ในสนธิอะไรบ้าง และในสนธินี้ ๆ มี หลักเกณฑ์ การลงอาคมไว้อย่างไร จงตอบพร้อมด้วยตัวอย่าง ฯ ตอนนุตราทิจมิวนุตลิกุเขต ตัดบทอย่างไร เป็นสนธิอะไรบ้าง ฯ

๓. สังขยา คืออะไร ท่านจัดเป็นนาม ลิงค์ และจะจะ ไว้อย่างไร ฯ ภาษาไทย ว่า “บัดนี้ล่วงแล้ว ๒๕๐๗ ปี” ประกอบเป็นภาษาบาลีว่าอย่างไร ฯ

๔. ศัพท์スマส ได้แก่ ศัพท์พากไหหน ท่านจัดเป็นนามไว้อย่างไร ฯ จตุราสีติโยชน์สหสกุภิโกร (นิลมahaสมุทโกร) นิพุพิเศวน์ (จิตต์) เป็นสماสอะอะไรบ้าง จงตั้งวิเคราะห์มาดูตามลำดับ ฯ

๕. ตทสสัตถิตทธิต มีปัจจัยกี่ตัว ๆ ไหนนิยมลงกับศัพท์ต่างกันอย่างไร จงยกอุทาหรณ์มาประกอบด้วย ฯ นาครตา เวสารชุช เป็นตทธิอะไรบ้าง จงวิเคราะห์มาดู ฯ

๖. เอยุย สัตตมีวิภัตติ เปเลี่ยนรูปเป็นอะอะไรบ้าง จงตอบพร้อมด้วยอุทาหรณ์ ฯ ทกุเขมุ กាលສิ อเนุวติ ศัพท์เดิมมาจากอะไร ฯ

๗. กิตก์ แบ่งปัจจัยออกเป็นกี่ฝ่าย ๆ ละเท่าไร ปัจจัยตัวไหนบ้างใช้เป็นกิริยาคุณพากย์ได้ ฯ ในการกำหนดรูปของสาระนั้น ต้องอาศัยอะไรเป็นหลัก จงอธิบาย ฯ อนุตโกร (มจุจุ) ลงปัจจัย อะไร จงวิเคราะห์มาดู ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วนาพิกา.

ເຈລຍ ປະໂຍດ ປ.ນ. ๓ ປັນຫາ ບາລີໄວຍາກຮົນ

๑. ອັກຂະ ແປລວ່າ ໄມຮູ້ຈັກສິນອ່າງ ๑ ໄມເປັນອອກແຂງອ່າງ ๑ ພາຍຄົງ ເສີຍອ່າງ
๑ ຕ້າහັນສື່ອ່າງ ๑ ຢ ພັນຍຸ່ນະ ແປລວ່າ ທຳເນື້ອຄວາມໃຫ້ປາກງູ ພາຍຄົງ ອັກຂະ ๓๓ ຕ້າ
ມີຕ້າ ກ ເປັນຕົ້ນ ມີ ເປັນທີ່ສຸດ ຢ ສຣ ແປລວ່າ ອອກເສີຍໄດ້ຕາມລຳພັ້ງ ຕນເອງ ແລະທຳພັນຍຸ່ນະ
ໃຫ້ອອກເສີຍໄດ້ ພາຍຄົງ ອັກຂະເບື້ອງຕົ້ນ ๙ ຕ້າ ມີ ອ ເປັນຕົ້ນ ມີ ໂອ ເປັນທີ່ສຸດ ຢ ໄດ້ແກ່
ພັນຍຸ່ນະທີ່ ๔ ໃນວຽກທັງ ๕ ຄື່ອ ພ ຜ ກ ທ່ານຈັດເຂົ້າໄວ່ໃນໝູ່ຮົນຕໂນສະ ຢ

๒. ເປັນສົນທິກິໂຄປາກຮົນໄດ້ກົບທັງ ๓ ສນທີ ຄື່ອ ໃນສະຮົນທີ ມີໜັກເກັນທີກາລົງ
ຄາມໄວ້ອ່າງນີ້ ຄ້າສະຮ ໂອ ອູ້ໜ້າ ພັນຍຸ່ນະອູ້ໜ້າລົບ ໂອ ເສີຍແລ້ວລົງ ອ ຄາມໄດ້ບ້າງ ເຊັ່ນ
ໂສ-ສີລວາ ເປັນຕົ້ນ, ຄ້າພັນຍຸ່ນະອູ້ເບື້ອງປາລຍ ລົບ ອ ທີ່ສຸດຄັພທິ່ນ້າເສີຍແລ້ວລົງ ໂອ ຄາມໄດ້ບ້າງ
ເຊັ່ນ ປຣ-ສຫສຸສົ່ມ ເປັນ ປຣ-ສຫສຸສົ່ມ ເປັນຕົ້ນ ຢ

ໃນພັນຍຸ່ນະສນທີ ມີໜັກເກັນທີກາລົງຄາມໄວ້ອ່າງນີ້ ຄ້າມີສະຮອູ້ເບື້ອງຫຼັງ
ລົງພັນຍຸ່ນະຄາມ ๙ ຕ້າ ຄື່ອ ຍ ວ ມ ທ ຕ ຮ ພ ໄດ້ບ້າງ ເຊັ່ນ ຍ ຄາມ ຍຄາ-ອິທີ ເປັນ
ຍຄາຍິທີ, ວ ຄາມ ອຸ-ທິກຸາທີ ເປັນ ວິທິກຸາທ, ມ ຄາມ ຄຣ-ເອສຸສົຕີ ເປັນ ຄຣ-ເມສຸສົຕີ, ທ ຄາມ
ອຕຸດ-ອຕຸໂໂໂໂ ເປັນ ອຕຸທຸໂໂໂ, ນ ຄາມ ອິໂຕ-ອາຍຸທີ ເປັນ ອິໂຕນາຍຸທີ, ຕ ຄາມ ຕສມາ-ອິທ ເປັນ
ຕສມາດິທ, ຮ ຄາມ ສພົກ-ເວາ ເປັນ ສພົກເຣວ, ພ ຄາມ ດ-ອາຍຸຕົນ ເປັນ ດພາຍຕົນ ຢ

ໃນນິຄົດທິຕສນທີ ມີໜັກເກັນທີໃນກາລົງຄາມໄວ້ອ່າງນີ້ ເນື່ອມີສະກົດ ພັນຍຸ່ນະກົດ ອູ້
ອູ້ເບື້ອງຫຼັງ ລົງນິຄົດທິຕຄາມໄດ້ບ້າງ ເຊັ່ນ ຈກ່າ-ອຸທປາກີ ເປັນ ຈກ່າ-ອຸທປາກີ, ອາ-ສີໂຣ ເປັນ ອຳສີໂຣ,
ເປັນຕົ້ນ ຢ

ຕັດບັດເປັນ ຕປນຸຕໍ່-ອາທິຈຸ່-ອິວ-ອນຸຕລິກຸເຊ-ອິຕີ ຮະຫວ່າງ ຕປນຸຕໍ່+ອາທິຈຸ່+ອິວ ຕອກັນ
ມີສະຮອູ້ເບື້ອງປາລຍ ແປລນິຄົດທິຕທັງສອງເປັນ ມ ແລ້ວສນທີເຂົ້າເປັນ ຕປນຸຕມາທິຈຸມິວາ ເປັນອາເທສ
ນິຄົດທິຕສນທີ ຮະຫວ່າງ ຕປນຸຕມາທິຈຸມິວາ+ອນຸຕລິກຸເຊ ຕອກັນ ລບສະ ອ ທີ່ສຸດຄັພທິ່ນ້າແລ້ວສນທີ
ເຂົ້າເປັນ ຕປນຸຕມາທິຈຸມິວານຸດລິກຸເຊ ເປັນປຸພໂລປະສະບົນທີ ຮະຫວ່າງ ຕປນຸຕມາທິຈຸມິວານຸດລິກຸເຊ+ອິຕີ
ຕອກັນ ລົບ ອ ສະເບື້ອງປາລຍເສີຍແລ້ວສນທີເຂົ້າເປັນ ຕປນຸຕມາທິຈຸມິວານຸດ ລິກຸເຊຕີ ເປັນ ປຣໂປ-
ສະບົນທີ ຢ

๓. ຄື່ອ ຄັພທີທີ່ເປັນເຄື່ອງກຳຫັດນັບນາມນາມ ພ ປັດທະນາທີ່ເປັນນາມໄວ້ ອ່າງນີ້
ຕັ້ງແຕ່ ເອກ ຄົງ ຈຕຸ ເປັນສັພນາມ, ຕັ້ງແຕ່ ປຸນົຈ ຄົງ ອົງຈັນວຸດີ ເປັນຄຸນນາມ, ຕັ້ງແຕ່ ເອກູນສົດ
ຂຶ້ນໄປ ເປັນນາມນາມ ຢ ທ່ານຈັດເປັນລົງຄົ່ວໄວ້ອ່າງນີ້ ຕັ້ງແຕ່ ເອກ ຄົງ ອົງຈາຣສ ເປັນໄດ້ທັງ ๓ ລົງຄົ່ງ,
ຕັ້ງແຕ່ ເອກູນວິສົດ ຄົງ ອົງຈັນວຸດີ ແລະຕັ້ງແຕ່ ໂກງົງ ຂຶ້ນໄປ ເປັນອົດຄືລົງຄົ່ງ, ຕັ້ງແຕ່ ເອກູນສົດ ຄົງ
ທສສຕສຫສຸສົ່ມ ເປັນ ນບຸສົກລົງຄົ່ງ ຢ ທ່ານຈັດເປັນຈົນໄວ້ອ່າງນີ້ ເອກ ແລະຕັ້ງແຕ່ ເອກູນວິສົດ
ຄົງ ອົງຈັນວຸດີ ເປັນເອກຈົນ, ຕັ້ງແຕ່ ທຸວີ ຄົງ ອົງຈາຣສ ເປັນ ພຸ້ວຈົນ, ຕັ້ງແຕ່ ເອກູນສົດ ຂຶ້ນໄປ
ເປັນໄດ້ທັງສອງຈົນ ຢ ສ່ວນປ່ຽນສັງຂຢາ ທ່ານຈັດເປັນຄຸນນາມອ່າງເດືອກ ເປັນໄດ້ທັງ ๓ ລົງຄົ່ງ ແລະ
ເປັນເອກຈົນອ່າງເດືອກ ຢ

ประกอบเป็นภาษา บาลีว่า “ อิทานิ สตุตสั่วจนรูดตรปณจสถาชิกานิ เทว
สั่งรสหสสา尼 อิตกนตานิ ” ฯ

๔. ได้แก่ ศัพท์พวกรากที่ย่อนามศัพท์ตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไปให้เข้าเป็นบทเดียวกัน โดยมีลิ้งค์ หวาน และ วิภาคติดเดียว ฯ ทำนั้นจัดเป็นนามไว้อ้างถึง ทวนทวยสมາส และ ทิกุสมາส จัดเป็นนามล้วน, พหุพิธสมາส จัดเป็นคุณล้วน, ก้มນารยสมາส ตปบุริสมາส และ อัพยีภาระสมາส จัดเป็นได้ทั้งนามทั้งคุณ ฯ

จตุรासีติไชนสหสกุลภาร (นีลมหาสมุทโภ) เป็น จักรีตุลยาธิกรนพพุพิทิスマส
มีนภูรีตับปูริสมາส และ อสมาหารทิกุสมາส เป็นภาษาใน ตั้งวิเคราะห์ตามลำดับ
ดังนี้:-

ฉบ. ตั้ง. วิ. โยชนานំ សហនុសំ យូជនសហនុសំ ៥

อสมາหารทីគ្រុ. វិ. ចត្តាសីតិ យូជនសហស្សនា ចត្តាសីតិយូជនសហស្សនា ឱ

ឧ. ទូរ. វិ. ចត្តរាស់ពិយបុនសាខស្តានី គម្រោងនិយាយ ឬសុត និង ចត្តរាស់ពិយបុនសាខស្តា-
គម្រោង (នឹមនាមហាសញ្ញា) ។

นิพพเสาน์ (จิตดิ) เป็นนักวิจัยดุลยารசิกรณพหุพิธิสมາส มีวิสัยสนปุพพบท กัมม-
ราวยสมास เป็นภาษาใน ดังวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้ :-

วิ. ปุ่ม. กัม. วิ. วิป্রีตา เสวนा วิเสวนा ฯ

ឯ. ព្រ. និគុតា វិសោនា យសន ៗ និរុបិសនំ (ជិតុំ) ។

๔. มีปัจจัย ๙ ตัว คือ วี ส สี อิก อี ร วนุต มนตุ ณ เฉพาะ วี ปัจจัย นิยมลงกับศัพท์ที่เป็น อา การันต์ในอิตถีลิงค์ เช่น เมราเว หมายว่า เป็นต้น สี ปัจจัย นิยมลงกับศัพท์ที่เป็นพรวมโนคนะ เช่น ดปสิ เทชสิ เป็นต้น มนตุ ปัจจัย นิยมลงกับศัพท์ เป็น อุ การันต์ เช่น สติมา จกุญา เป็นต้น ส่วนปัจจัยอีก ๕ ตัว คือ ส อิก อี ร ณ ไม่นิยม ใช้ลง กับศัพท์ได้ทั่วไป ฯ นครตา เป็นสมุหตัทธิต หรือเป็น ภาวดีตัทธิต และ มีราคากิตติทัทธิต เป็นภาษาใน

ราคากิตต์ทันธ์ วิ. นครเร วงศ์ตีติ นาครา (ชนา) ฯ

สมหต์ธนิต วิ. นัครานัน สุมโย นัครตา หรือเป็น

ກວາຕັ້ງທິດ ວິ. ນາຄຣສະ ກາໂວ ນາຄຣຕາ ພ.

ເວສາຮ້າ໌ ເປັນກາວຕ້າທີ່ ວິ. ວິສາຮຖສສ ກາໂວ ເວສາຮ້າ໌ ໃ

๖. ແປລງເປັນ ອາ ໄດ້ບ້າງ ເຊັ່ນ ກຍີຣາ, ແປລງເປັນ ອີຍາ ໄດ້ບ້າງ ເຊັ່ນ ສີຍາ, ແປລງ
ກັບ ອສຸ ຮາດຸ ເປັນ ອສຸສ ພຣີລົບ ຍຸຍ ເຫຼືອໄວ້ແຕ່ ເອ ເຊັ່ນ ກາຣ ເປັນຕົ້ນ ພ ທກຸເຂມຸ ມາຈັກ ກີສ
ຮາດຸ ໃນຄວາມເທັນ ອ ປັຈັຍ ເອຍຸຍາມ ສັດຕິມິວັກຕິ ແປລງ ທີສຸ ຮາດຸ ເປັນ ທກຸ່ ແປລງ ເອຍຸຍາມ
ເປັນ ເອມຸ ສໍາເຮົງຈູປ່ເປັນ ທກຸເຂມຸ ພ ກາທສີ ມາຈັກ ກຣ ຮາດຸ ໃນຄວາມທຳ ອ ປັຈັຍ ສຸສສີ
ກວິສສັນຕິວັກຕິ ແປລງ ກຣ ຮາດຸ ເປັນ ກາທ ລົບ ສສ ແກ່ງ ສສສີ ວັກຕິ ເຫຼືອໄວ້ແຕ່ ສີ
ສໍາເຮົງຈູປ່ເປັນ ກາທສີ ພ ອໜ່ວຕິ ມາຈັກ ອນຸ ບທ້ານ້າ ອ ຮາດຸ ໃນຄວາມໄປ ອ ປັຈັຍ ຕິ
ວັກຕິມານາວັກຕິ ເອາ ອຸ ເປັນ ໂອ ແລ້ວແປລງ ໂອ ເປັນ ອາ ກັບ ເອາ ອ ທີ່ ອ ຮາດຸ ເປັນ ເອ
ສໍາເຮົງຈູປ່ເປັນ ອໜ່ວຕິ ພ

ໜ. ແປ່ງອອກເປັນ ໂ ຝ່າຍ ຄື່ອ ຝ່າຍນາມກິຕກໍ ອຸ ຕັ້ວ ຝ່າຍກິຕາກິຕກໍ ອົ ຕັ້ວ ພັຈັຍທີ່ໃຊ້ເປັນກິຕາຄຸມພາກຍີໄດ້ມີ ອຸ ຕັ້ວ ຄື່ອ ຜູຍ ໃນນາມກິຕກໍ ແລະ ອົນີຍຕພູພ ຕ ໃນກິຕາກິຕກໍ ບ ທັນອາຫັນຢູ່ປົວເຄຣະທີ່ເປັນຫລັງ ກລ່າວຄື່ອ ຮູ່ປົວເຄຣະທີ່ແໜ່ງສາຮນະໄດ ເປັນກັດຕຸວາຈັກ ທີ່ເປັນ ເຫດຖຸກັດຕຸວາຈັກ ສາຮນະນັ້ນ ເປັນກັດຕຸຮູບ, ຮູ່ປົວເຄຣະທີ່ແໜ່ງສາຮນະໄດ ເປັນກັມມວາຈັກ ທີ່ເປັນ ເຫດຖຸກັມມວາຈັກ ສາຮນະນັ້ນ ເປັນກາວຽູປ ພ ລົງ ກຸລື ປັຈັຍ ວ. ອຸນຸຕິ ກໂຣຕີຕິ ອຸນຸຕິໂກ (ມຈຸ) ພ
